

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Dok.nr. 14

ARKIVKOPI

Høringsinstansene

Deres ref.

Vår ref.
200505028 /OJH

Dato
04.07.2006

**FORSLAG TIL FORSKRIFT MED HJEMMEL I UTLENDINGSLOVEN § 37d
SISTE LEDD**

1. INNLEDNING

Justisdepartementet sender med dette på høring forslag til forskrift med hjemmel i utlendingsloven § 37d siste ledd.

Samtidig med denne høringen har Arbeids- og inkluderingdepartementet og Justisdepartementet sendt på høring forslag til nytt tredje til niende ledd i utlendingsloven § 37d. Det vises til denne lovhøringen.

I punkt 2 opplyses det om bakgrunnen for forskriftsforslaget. Forholdet til internasjonale konvensjoner omtales i punkt 3. I punkt 4 gis det en nærmere redegjørelse for forslaget til forskrift med hjemmel i utlendingsloven § 37d siste ledd. Deretter gis det i punkt 5 en vurdering av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget. Justisdepartementets forslag til forskrift er inntatt til slutt i høringsbrevet.

Liste over høringsinstansene er vedlagt. Instansene bes vurdere om forslaget bør forelegges for eventuelle underordnede organer.

Eventuell uttalelse til forslaget bes sendt Justisdepartementet, Politiavdelingen, Postboks 8005 Dep, 0030 Oslo, innen 4. oktober 2006.

2. BAKGRUNNEN FOR FORSLAGET

Det fremgår av utlendingsloven § 37d at utlending som pågripes og fengsles i medhold av § 37 sjette ledd eller § 41 femte ledd, som hovedregel skal anbringes i utlendingsinternat. Politiets utlendingsinternat ble opprettet i 2000, og er plassert på Trandum, like ved Oslo lufthavn Gardermoen. Utlendingsinternatet administreres og drives av Politiets utlendingsenhet. Bakgrunnen for opprettelsen av internatet var blant annet den kritikk som var reist mot at utlendinger som ble fengslet i medhold av utlendingsloven § 37 og § 41 ble plassert i vanlige fengsler sammen med domfelte som var innsatt til soning av straffedommer.

Utlendinger som ikke har tillatelse til å oppholde seg i Norge, skal forholde seg til dette og reise frivillig hjem. Når en utlending ikke har reist fra Norge innen utreisefristen, vil politiet iverksette det endelige negative vedtaket som innebærer at vedkommende må forlate Norge.

Utlendingene som er på internatet, er pågrepet eller fengslet etter kjennelse som gir rett til frihetsberøvelse. De har ukjent identitet eller skal sendes ut av landet fordi det anses nødvendig for å sikre iverksetting av det negative vedtaket. I den senere tid har det gjennomsnittlig sittet ca 30 personer på internatet.

Forarbeidene til nåværende utlendingslovs § 37d forutsetter at det skal utarbeides nærmere forskrift for internatet. Politiets utlendingsenhet har fastsatt interne retningslinjer for internatet, men det er ikke utarbeidet forskrift. Justisdepartementet anser det viktig at det utarbeides forskrift til utlendingslovens § 37d.

For å få et samlet og tydelig regelverk for utlendingsinternatet, nedsatte Justisdepartementet en arbeidsgruppe som fikk i mandat å utarbeide forslag til endringer i utlendingsloven § 37d og forskrift i medhold av bestemmelsen. Arbeidsgruppen består av representanter for Justisdepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Politidirektoratet, Politiets utlendingsenhet og Utlendingsdirektoratet. Justisdepartementet leder arbeidsgruppen.

Det er Arbeids- og inkluderingsdepartementet som er delegert Kongens myndighet til å gi forskrift etter utlendingsloven, herunder til å supplere og endre slik forskrift. Arbeids- og inkluderingsdepartementet anser at Justisdepartementet har de beste forutsetninger for å regulere driften av utlendingsinternat opprettet i medhold av utlendingsloven § 37d. Årsaken er at det langt på vei beror på politifaglige vurderinger hvordan driften av internatet skal gjennomføres. Justisdepartementet deler denne oppfatningen. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har derfor anbefalt at det treffes delegasjonsvedtak som delegerer Kongens myndighet til å gi forskrift etter utlendingsloven § 37d om utlendingsinternat, herunder til å supplere og endre slik forskrift, til JD.

3. FORHOLDET TIL INTERNASJONALE KONVENSJONER

Den foreslåtte forskriften anses å være i overensstemmelse med Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, FNs konvensjon om barnets rettigheter og andre konvensjoner som Norge har sluttet seg til.

4. NÆRMERE OM FORSLAGET TIL FORSKRIFT MED HJEMMEL I UTLENDINGSLOVEN § 37d SISTE LEDD

TIL § 1. ANVENDELSESOMRÅDE

Bestemmelsen angir at forskriften gjelder på utlendingsinternatets område, det vil si innenfor gjerdet og på området utenfor gjerdet som disponeres av utlendingsinternatet, f. eks parkeringsområde. Det er bare på dette området politiet ved utlendingsinternatet kan benytte hjemlene for kontrolltiltak og maktmidler etter utlendingsloven § 37 d. For transportoppdrag gjelder andre regler, som ikke reguleres av utlendingsforskriften.

TIL § 2. AVDELINGER PÅ INTERNATET

Bestemmelsen angir at internatet skal tilrettelegge for at oppholdet skal kunne tilpasses den enkelte utlendings behov. Formålet er å ivareta spesielle behov hos enslige barn og barnefamilier, enslige menn, enslige kvinner, samt utlendinger med særskilte sikkerhetsmessige behov. Bestemmelsen angir en minimumsstandard for behovstilpasning.

TIL § 3. ALMINNELIGE REGLER OM SAKSBEHANDLINGEN

Som informasjon minnes det her om at forvaltningsloven gjelder i forhold til opphold ved utlendingsinternatet. Dette fremgår av utlendingsloven § 32, jf. § 37 d. Til orientering angis at klageinstans er Politidirektoratet. Dette følger det vanlige system i politiet, hvor klage leveres den som er ansvarlig for beslutningen/vedtaket for at denne skal kunne omgjøre sitt eget vedtak. Dersom vedtaket ikke omgjøres av denne, vil klagen overføres til behandling i Politidirektoratet som overordnet organ.

TIL § 4. FORVALTNINGSSAMARBEID

Bestemmelsen angir at politiet plikter å tilrettelegge for et så godt samarbeid som mulig med kommunale, fylkeskommunale og statlige etater etc. på områder disse andre etater er ansvarlig. Særlig gjelder dette helsevesenet, barnevernet og overformynderiet. Disse er ansvarlig for områder det er spesielt viktig å ivareta ved opphold i en lukket institusjon.

TIL § 5. KRAV TIL TILSATTE OG ANNET PERSONAL

Bestemmelsen omfatter både politi, sivilt ansatte i politiet samt annet personal som daglig eller ofte utfører arbeidsoppgaver på internatområdet. Alle skal ha en opplæring som er adekvat for å behandle eller omgås utlendingene ved internatet, og håndtere eventuelle situasjoner som måtte oppstå. Utlendingene på internatet kan være preget av en presset livssituasjon, i tillegg til at sammensetningen av utlendingene kan variere meget, fra små barn til utagerende fengslede med kriminell bakgrunn. Det forutsettes at adekvat opplærings- og kurstilbud utarbeides

TIL § 6. OPPHOLDET PÅ INTERNATET

§ 6 er en overordnet bestemmelse som angir hvilke hensyn som skal ivaretas ved all behandling og kontakt med utlendingene ved internatet.

TIL § 7. SÆRLIG OM BARNES OPPHOLD VED INTERNATET

Det er svært sjelden at barn må oppholde seg på en lukket institusjon. Bestemmelsen her er en presisering av hensynet i § 6, og angir at det alltid er barnets beste som skal være det grunnleggende hensyn. Dette innebærer også et krav om særlig tett kontakt mellom utlendingsinternatet og ansvarlig barnevernstjeneste, jf. forskriftens § 4.

TIL § 8. RETT TIL BESØK

Utgangspunktet er at utlendingen har rett til besøk, jf. også forskriftens § 10. Begrensning eller kontroll av denne retten kan bare skje etter de lovbestemte vilkår. Kontroll kan f. eks skje i forkant av besøk, ved kontroll av den besøkendes navn mot strafferegisteret og øvrige politi- og utlendingsregister. Kontroll av selve besøket kan f. eks foregå ved at politiet er tilstede under besøket. Begrensning av besøket kan være f. eks i tid, men kan også innebære at besøket nektes på bakgrunn av resultat av forhåndskontroll. Register over gjennomførte kontrolltiltak skal føres etter forskriftens § 22.

Begrepet "visitasjon" innebærer en adgang til ytre besiktigelse av personens kropp, samt undersøkelse av vedkommendes klær, veske og øvrige håndbagasje. Visitasjon innebærer ikke avkledning av den besøkende, med unntak av at vedkommende må ta av yttertøy og sko. Adgangen til undersøkelse av besøkende eller andre som av ulike grunner befinner seg på internatets område, er således ikke så omfattende som overfor de som er plassert i internatet.

TIL § 9. RETT TIL TELEFONSAMTALER OG POSTSENDINGER

Utgangspunktet er at utlendingen har rett til telefonsamtaler og postsendinger, jf. også forskriftens § 10. Begrensning eller kontroll av denne retten kan bare skje etter de lovbestemte vilkår.

Kontroll av telefonsamtaler kan f. eks skje ved at politiet lytter i biapparat. Begrensning av telefonsamtaler kan f. eks innebære at mobiltelefoner må innleveres. Et slikt tiltak må imidlertid ikke være uforholdsmessig i forhold til den generelle og spesielle sikkerhetssituasjonen på internatet, eller i forhold til dette heller ikke for den enkelte utledning. Register over gjennomførte kontrolltiltak skal føres etter forskriftens § 22.

TIL § 10. RETT TIL PRIVATLIV

Retten til privatliv er helt sentral etter flere internasjonale konvensjoner. Begrensning av denne retten kan bare skje etter de lovbestemte vilkår. Hensynet til privatliv skal også ivaretas ved utførelse av tilsyn etter forskriftens § 24.

TIL § 11. RETT TIL HELSETJENESTER

Politiet er ansvarlig for at utlendingene har et tilbud om helsetjenester. Det er vesentlig at de spesielle behov utlendingene måtte ha, og den, for mange, pressede livssituasjon ivaretas også gjennom helsetjenesten.

TIL § 12. RETT TIL FELLESSKAP MED ANDRE UTLENDINGER

Utgangspunktet er at utlendingen har rett til fellesskap med andre utledninger i internatet. Begrensning av denne retten kan bare skje etter de lovbestemte vilkår. Ved utelukkelse fra fellesskap til enerom eller sikkerhetscelle, skal lege kontaktes for uttalelse, også ved beslutning om opprettholdelse av tiltaket. Også på særlig sikret avdeling er utgangspunktet at utlendingene skal ha fellesskap, såfremt ikke lovens vilkår for unntak oppfylles.

TIL § 13. RETT TIL FYSISK AKTIVITET OG FRILUFT

Enhver utlending i internatet har i utgangspunktet rett til minst en time friluft hver dag. Det bør imidlertid tilstrebes å gi tilbud om friluft over vesentlig lengre tid. Likeledes skal det gis tilbud om aktiviteter både innendørs og utendørs. Tilbudet må tilrettelegges for å kunne tilfredsstille også opphold over lengre tid. Også utledninger på særlig sikret avdeling omfattes av retten til friluft og fysisk aktivitet.

TIL § 14. RETT TIL RELIGIONSUTØVELSE OG LIVSSYNSUTØVELSE

Rettighetene er grunnleggende, og skal ivaretas innenfor de rammer en lukket institusjon kan gi. Det bør f. eks kunne tilbys eget, stille rom for utøvelsen.

TIL § 15. PRIVATE EIENDELER

I utgangspunktet har utlendingen rett til å ha sine eiendeler hos seg, jf. også retten til privatliv i forskriften § 10. Pga begrenset plass i internatets bygninger, og av hensyn til andre utlendinger ved internatet, kan omfanget av de eiendeler utlendingen får ha hos seg måtte begrenses etter de vilkår som fremgår av loven.

TIL § 16. UTLENDINGENS PROSESSFULLMEKTIG ELLER REPRESENTANT FOR OFFENTLIG MYNDIGHET

Med "utlendingens prosessfullmektig" menes både advokat i utlendingssak og lignende, og enhver annen prosessfullmektig.

Med "Representant for offentlig myndighet" menes f. eks representanter for Sivilombudsmannen, konsulat- og ambassaderepresentanter, representanter for Røde Kors, representanter for UNHCR, representanter for kommunale, fylkeskommunale og statlige institusjoner og etater.

De angitte personer skal ikke under noen omstendighet kontrolleres, og kommunikasjon mellom disse og utlendingen de representerer skal heller ikke begrenses eller kontrolleres. Det kan kontrolleres at personen er den han eller hun oppgir å være. Det skal registreres hvem som har vært i kontakt med utlendingen, og når.

TIL § 17. UNDERSØKELSER AV PERSONER, GJENSTANDER OG ROM

Bestemmelsen omhandler kontroll av utlendingens person, dennes og andres gjenstander, og dennes og andres rom samt alle øvrige areal og områder på internatet. For undersøkelser av besøkende vises til forskriftens § 8 og § 16.

Når lovens vilkår er oppfylt, kan utlendingens person undersøkes. Dette innebærer faktisk sett det samme som "ransaking av person" i straffeprosessloven § 195 første ledd, som hjemler både visitasjon og legemsgransking. Om nødvendig må utlendingen ta av seg klær og skotøy. Undersøkelser av kroppens hulrom er ikke tillatt.

Alle gjenstander på internatets område, som f. eks vesker, biler med mer, kan undersøkes. Dette kan gjøres både om eier er kjent eller ikke.

TIL § 18. PLASSERING I SÆRLIG SIKRET AVDELING

En særlig sikret avdeling skal ivareta alle behov til sikring som kan oppstå ved internatet. Dette innebærer at det bør være både enerom og sikkerhetsceller på avdelingen.

Plassering på avdelingen innebærer i utgangspunktet at utlendingen har fellesskap med andre utlendinger på samme avdeling. Utelukkelse fra fellesskap kan bare skje etter lovens vilkår, jf. også forskriftens § 19, og innebærer innlåsing på enerom eller plassering på sikkerhetscelle. Valget mellom de to alternativer gjøres etter vurdering av risiko for den skade utlendingen kan forvolde mot seg selv eller andre eller omgivelsene forøvrig.

Utlendingen skal uten ugrunnet opphold gis muntlig og skriftlig orientering om grunnlaget for overføring til slik avdeling, utelukkelse fra fellesskap eller overføring til sikkerhetscelle, samt om klageadgang. Utlendingen skal uten ugrunnet opphold gis adgang til å kontakte prosessfullmektig.

TIL § 19. BRUK AV MAKT OG MAKTMIDLER, SIKKERHETSCELLE MV

Bestemmelsen angir lovens vilkår for bruk av slike maktmidler. I tillegg gis en oversikt over de mest typiske situasjoner bruk av makt og maktmidler vil være aktuelt. Oversikten er ikke ment å være uttømmende. Det gis anvisning på at makt og maktmidler skal brukes med varsomhet. Bestemmelsen må ses i sammenheng med forskriftens § 20 om forholdsmessighetsvurdering.

Loven og forskriften setter samlet sett strenge vilkår for bruk av makt og maktmidler.

TIL § 20. FORHOLDSMESSIGHETSVURDERING

Bestemmelsen angir at det må foretas en konkret forholdsmessighetsvurdering i hvert tilfelle maktmidler vurderes brukt.

TIL § 21. KOMMUNIKASJONS- OG SIKKERHETSUTSTYR

Bestemmelsen forutsetter at Politidirektoratet utarbeider retningslinjer. Om nødvendig kan det utarbeides egne retningslinjer for utlendingsinternatet, jf. også § 32.

TIL § 22. FØRING AV NØDVENDIGE REGISTRE

Utlendingsinternatet kan opprette et eget register for å oppfylle formålet med driften av internatet. Det kan her registreres nødvendige opplysninger fra utlendingssaken, fra strafferegisteret, politiregistre, utlendingsregistre, gjennomførte kontrolltiltak,

ankomster og utpasseringer foretatt av alle andre enn tilsatte og personal, tidspunkt for tilsyn og tidspunkt for behandling av helsepersonell.

Organer som utfører tilsyn, jf. bl.a. §§ 24-26 i forskriften, har rett til utskrifter fra registeret.

TIL § 23. UNDERRETNING TIL PÅRØRENDE, PROSESSFULLMEKTIG OG KONSULÆR STASJON (AMBASSADE)

Ved spørsmål om underretning må det vurderes ut fra utlendingens status i utlendingssaken om konsulær stasjon (ambassade) skal kontaktes.

TIL § 24. TILSYN MED UTLENDINGER

Bestemmelsen angir utlendingsinternatets tilsyn med utlendingene i den døgntkontinuerlige drift. Bestemmelsen må ses i nøye sammenheng med forskriftens §§ 6, 7, 10, 11, 12 og 13.

TIL § 25. POLITIMESSIG TILSYN

Bestemmelsen angir krav om samme overordnede tilsyns- og inspeksjonsordning som for politiarrester, som tilligger ansvar for dette til politimesteren og Politidirektoratet. Dette innebærer internt løpende tilsyn fra Politiets utlendingsinternat, og tilsyn fra Sjef for Politiets utlendingsenhet og Politidirektoratet.

TIL § 26. TILSYNSRÅD

Bestemmelsen innebærer at det opprettes et eget, eksternt, tilsynsråd for utlendingsinternatet. Tilsynsrådets oppnevning og funksjon foreslås etter samme modell som for tilsynsrådene i kriminalomsorgen. Dette innebærer både politimessige interntilsyn i tillegg til et eget, eksternt tilsyn.

TIL § 27. MAT OG DRIKKE

Mat og drikke som tilbys må ivareta hensynet til behov hos utlendinger som oppholder seg i internatet over tid, jf. også forskriftens § 6 og § 7. Også barns særlige behov og spesielle behov som skyldes religiøse årsaker må ivaretas.

TIL § 28. RENHOLD OG HYGIENE

Bestemmelsen gjelder alle utlendinger i internatet, også de som oppholder seg i særlig sikret avdeling.

TIL § 29. UTSTYR OG MØBLER

Utlendingen skal ha egen sengeplass og låsbart skap til private eiendeler, jf. også forskriftens § 15.

TIL § 30. REPORTASJE OG INTERVJU

Utlendingen har ytringsfrihet, og skal kunne intervjues av journalist. Intervju og reportasjer kan bare begrenses etter lovens bestemmelser om begrensning og kontroll av besøk.

TIL § 31. INFORMASJON TIL UTLENDINGEN

Relevant informasjon om oppholdet i internatet og reglene for dette skal være lett tilgjengelig for utlendingen ved oppslag og lignende. Det gis videre anvisning på at overvåkning tydelig skal skiltes.

TIL § 32. INSTRUKSER

Bestemmelsen gir anvisning på at politiet kan gi nærmere retningslinjer innen rammen av forskriften. Det kan f. eks være aktuelt for utforming av sikkerhetscelle og lignende.

5. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Endringene i utlendingsloven § 37d og forskriften i medhold av bestemmelsen vil medføre økonomiske og administrative konsekvenser.

Det vises til at Politiets utlendingsinternat i dag disponerer en bygning hvor utlendingene oppholder seg. Bygningen inneholder avdelinger for forskjellige grupper innsatte, kontorer, legekantor, oppholdsrom, lager og diverse rom til andre formål. I forbindelse med bygningen er det en luftegård og et område for familier med barn. I tillegg disponerer internatet en administrasjonsbygning. Det nye regelverket vil få stor betydning for driften av internatet og vil føre til økte kostnader både til engangsinvesteringer og til den ordinære driften.

Det foreslås at dagens praksis med bruk av sivile vektere avvikles. Ordningen koster ca 18 millioner kroner per år og innebærer å ha 7 vektere til disposisjon døgnet rundt. Ved å erstatte disse med et vaktlag på 5 transportledsagere, vil dette kreve ansettelse av 35 nye transportledsagere. I dag benyttes ca 50 vektere. Omleggingen vil ikke overstige kostnadene med dagens ordning.

Ved å erstatte vektere med transportledsagere, vil man få en bedre fleksibilitet i den daglige tjenesten. Dette fordi transportledsagere har politimyndighet på et begrenset

område, og kan brukes til alle typer oppdrag som virksomheten har ansvaret for. Vekterne har ikke politimyndighet, og kan derfor ikke utføre oppgaver som krever slik myndighet, f. eks kontrolltiltak overfor innsatte og besøkende. Det antas at en slik omlegging vil gi et betydelig bedre grunnlag for å styrke kontinuitet og kvalitetsmessig utførelse av den krevende tjenesten driften av utlendingsinternatet er.

Transportledsagere skal ha 3-årig videregående skole, førerkort klasse BD1, bør ha minimum tre års yrkesutdanning og beherske engelsk muntlig og skriftlig, fordel med flere fremmedspråk. Kravet om utdanning kan fravikes for søkere med særlig gode personlige egenskaper og spesielt kvalifiserende praksis

Transportledsagerne søkes rekruttert blant ulike yrkesgrupper, bl.a. skoleverket, helsevesenet, fengselsvesenet, politiet og det private næringsliv for øvrig. Det legges hovedvekt på personlig egnethet. Transportledsagere gjennomgår godkjent kurs ved Politihøgskolen over fire uker som omfatter utlendingslovgivningen, bruk av tvangsmidler, psykologi/situasjonsvurdering, konflikthåndtering/mekling, etikk, kulturforståelse og arrestasjonsteknikk.

Det kan legges til grunn at et tydeligere rettighetspreg i regelverket vil kunne føre til økning i antall klagesaker. Dette vil føre til økt behov for saksbehandlingsskapasitet hos Politiets utlendingsenhet og Politidirektoratet, men størrelsen på behovet er usikkert. Det legges til grunn at administrasjonen må styrkes med en stilling, tilsvarende merkostnad på 0,5 millioner kroner.

Det nye regelverket vil innebære et bedret aktivitetstilbud. Dette vil kreve større lokaler og mer areal. Det er allerede iverksatt planarbeid for etablering av et eget aktivitetssenter i bygning på tilstøtende eiendom. Det må i tillegg foretas enklere ombygging av eksisterende bygningsmasse, for å ivareta gruppen av utlendinger som oppholder seg ved utlendingsinternatet over lengre tid.

Det legges til grunn følgende investeringskostnader og økning av driftskostnader:

Investeringskostnader

Totalt anslås dermed et behov for engangs investeringskostnader som vil beløpe seg til ca 5,5 millioner kroner, fordelt på følgende hovedposter:

• Ombygging av bygg til aktivitetssenter	3,5 mill
• Utbygging av overvåkingssystem av fellesområder	0,5 mill
• Utdanning av egne ansatte – nyansatte og nåværende	0,5 mill
• Enklere ombygging av nåværende bygg	1,0 mill

Økning av driftskostnader

Nye og større lokaler vil medføre økt husleie og økte driftsutgifter til lokaler. Videre vil økte aktivitetstilbud og flere transportledsagere innebære økte utgifter til

administrasjon og kompetanseoppbygging. Det anslås derfor et behov for økning i driftskostnadene på 3,5 millioner kroner per år.

Videre vil gjennomføring av eksterne tilsyn medføre økte utgifter. De nærmere utgiftene i forbindelse med tilsynsordningen vil avhenge av tilsynes omfang.

Gjennomføringen av endringsforslagene forutsettes dekket innenfor Justisdepartementets budsjetttrammer. Forslag om eventuelle økte bevilgninger vil tas opp i den ordinære budsjettprosessen.

7. FORSLAG TIL FORSKRIFT MED HJEMMEL I § 37 D I LOV OM UTLENDINGERS ADGANG TIL RIKET OG DERES OPPHOLD HER (UTLENDINGSINTERNATFORSKRIFTEN)

Kapittel 1. Anvendelsesområde og avdelinger på internatet

§ 1. Anvendelsesområde

Forskriften kommer til anvendelse på utlendingsinternatets område, og gjelder for de personer som oppholder seg der. Med utlendingsinternatets område forstås bygninger og uteareal som disponeres av Politiets utlendingsinternat.

§ 2. Avdelinger på internatet

På internatet skal det legges til rette for avdelinger tilpasset for:

- enslige barn og barnefamilier

- enslige menn

- enslige kvinner

- særskilte sikkerhetsmessige behov. Som særskilt sikkerhetsmessig behov regnes også smittefare. Plassering på egen sikkerhetsavdeling skal så vidt mulig vurderes av lege. Det samme gjelder ved vurdering av fortsatt opphold på slik avdeling.

Dersom det anses hensiktsmessig og sikkerhetsmessig forsvarlig, kan enslige kvinner plasseres sammen med enslige barn og barnefamilier.

Kapittel 2. Alminnelige regler

§ 3. Alminnelige regler om saksbehandlingen

Forvaltningsloven gjelder for utlendingsinternatet, jfr. utlendingsloven § 32. Politidirektoratet er klageinstans.

§ 4. Forvaltningssamarbeid

Politiet skal gjennom samarbeid med andre offentlige etater tilrettelegge for at utlendingens lovbestemte rettigheter på internatet blir ivaretatt. I særlig grad skal det

tilrettelegges for samarbeid med f. eks helsetjeneste, barnevernstjeneste og overformynderi, slik at spesielle behov kan ivaretas på en betryggende måte av kompetent myndighet.

§ 5. Krav til tilsatte og annet personalet

Alle som arbeider ved internatet skal så langt det er praktisk mulig, ha opplæring som ivaretar de spesielle utfordringer arbeidet gir.

For å ivareta hensynet til kvinner og barn bør det være tilsatte av begge kjønn tilstede ved internatet.

Kapittel 3. Utlendingens rettigheter

§ 6. Oppholdet på internatet

Utlendingen skal behandles på en human måte, som ivaretar utlendingens integritet. Dette innebærer bl.a. at det skal tas særskilt hensyn til spesielle behov hos barn, barnefamilier, kvinner og funksjonshemmede og ved religions- og livssynsutøvelse. Det skal tilrettelegges særskilt for utlendinger som oppholder seg i internatet over lengre tid. Skadelige virkninger av oppholdet skal så vidt mulig forebygges.

Utlendingen skal, ved ankomst til internatet, gis opplysninger om de rettigheter og plikter vedkommende har under oppholdet. I tillegg vil utlendingen bli gitt slik informasjon som fremgår av forskriften § 31.

§ 7. Særlig om barns opphold på internatet

Ved alle beslutninger og handlinger som berører barn som oppholder seg på internatet, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

§ 8. Rett til besøk

Så langt det er praktisk mulig og annet ikke følger av utlendingsloven § 37 d, har utlendingen rett til å motta besøk.

Når det er nødvendig for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet, for å undersøke om vedkommende skjuler opplysninger om en utlendings identitet eller oppholdssted eller for å sikre iverksetting etter utlendingsloven § 41, kan politiet visitere besøkende og begrense utlendingens besøk.

§ 9. Rett til telefonsamtaler og postsendinger

Så langt det er praktisk mulig og annet ikke følger av utlendingsloven § 37 d, har utlendingen rett til telefonsamtaler og å motta og sende postsendinger.

Når det er nødvendig for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet, når det er grunn til å tro at vedkommende skjuler eller tilbakeholder opplysninger om sin eller en annen utlendings identitet eller oppholdssted eller for å sikre iverksetting etter utlendingsloven § 41, kan politiet kontrollere og begrense utlendingens telefonsamtaler og postsendinger.

Telefonavlytting kan ikke skje uten at samtalepartnerne er gjort oppmerksom på dette på forhånd.

§ 10. Rett til privatliv

Så langt det er praktisk mulig og annet ikke følger av utlendingsloven § 37 d, har utlendingen rett til, og respekt for sitt, privatliv.

§ 11. Rett til helsetjenester

Utlendingen skal tilbys helsetjenester etter helselovgivningen på lik linje med øvrige borgere. Det skal også etter behov gis tilbud om psykolog eller psykiatrisk helsetjeneste.

Under oppholdet har utlendingen rett til å ta kontakt med helsepersonell for nødvendig helsehjelp. Kontakten kan gjennomføres enten ved at politiet henvender seg til helsepersonell eller ved at den innsatte selv tar kontakt med helsepersonell. Hvis utlendingen ønsker det, skal vedkommende kunne kommunisere direkte og ukontrollert med helsepersonellet.

Tidspunktet for helseundersøkelsen og eventuelle tiltak som følge av denne skal anmerkes i journalen.

Foreskriving av medisiner skal skje av helsetjenesten. Utdeling av foreskrevne medisiner kan foretas av opplært personell, jf lov om helsepersonell. Hvis tilsatte skal bistå, må kommunelegen ha godkjent ordningen, og de tilsatte skal ha mottatt nødvendig opplæring av helsemyndighetene. Reseptbelagte medikamenter skal være dosert av helsetjenesten før tilsatte forestår utdelingen.

§ 12. Rett til fellesskap med andre utlendinger

Så langt det er praktisk mulig og annet ikke følger av utlendingsloven § 37 d, har utlendingen rett til fellesskap med øvrige utlendinger på samme avdeling.

Uttalelse fra lege skal så vidt mulig innhentes og tas i betraktning ved vurderingen av opprettholdelse av beslutning om å utelukke utlending fra fellesskapet på internatet.

§ 13. Rett til fysisk aktivitet og opphold i friluft

Så langt det er praktisk mulig og annet ikke følger av utlendingsloven § 37 d, har utlendingen rett til minst en time opphold i friluft hver dag. Utlendingene skal tilbys et rimelig antall aktiviteter innendørs og utendørs.

Det skal særskilt tilrettelegges for utlendinger som kan antas å oppholde seg i internatet over lengre tid, og til barn og barnefamilier.

Når det er nødvendig for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet eller for å sikre iverksetting etter utlendingsloven § 41, kan politiet kontrollere og begrense utlendingens fysiske aktivitet og opphold i friluft.

§ 14. Rett til religionsutøvelse og livssynsutøvelse

Så langt det er praktisk mulig og annet ikke følger av utlendingsloven § 37 d, har utlendingen rett til religions- og livssynsutøvelse.

Når det er nødvendig for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet, eller for å sikre iverksetting etter utlendingsloven § 41, kan politiet kontrollere og begrense utlendingens religions- og livssynsutøvelse.

§ 15. Private eiendeler

Så langt det er praktisk mulig og annet ikke følger av utlendingsloven § 37 d, har utlendingen rett til å besitte og benytte seg av egne penger og gjenstander.

Når det er nødvendig for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet, eller sikre iverksetting etter § 41, eller når det er grunn til å tro at vedkommende skjuler eller tilbakeholder opplysninger om sin eller en annen utlendings identitet eller oppholdssted, kan politiet midlertidig frata og forvare utlendingens penger. Det er ikke tillatt for utlending å ha symboler eller effekter som er egnet til å skape frykt hos andre utlendinger eller ringeakt for dem eller som på annen måte er uheldig for miljøet i internatet.

§ 16. Utlendingens prosessfullmektig eller representant for offentlig myndighet

Besøk fra, telefonsamtaler med og postsending til og fra utlendingens prosessfullmektig eller representant for offentlig myndighet skal ikke kontrolleres eller begrenses.

Samtale med prosessfullmektig, representant for offentlig myndighet eller helsepersonell skal skje i rom uten overvåkningsutstyr.

Kapittel 4 Bruk av makt og maktmidler

§ 17. Undersøkelse av personer, gjenstander og rom

Når det er nødvendig for å opprettholde ro, orden og sikkerhet, når det er grunn til å tro at vedkommende skjuler eller tilbakeholder opplysninger om sin eller en annen utlendings identitet eller tidligere oppholdssted eller for å sikre iverksetting etter § 41, kan politiet undersøke utlendingens person, rom og eiendeler, samt øvrige gjenstander, rom og areal på internatets område.

Undersøkelsen skal foretas så skånsomt som forholdene tillater. Undersøkelse av person skal, når hensynet til ærbarhet tilsier det, utføres av en person av samme kjønn.

Undersøkelse av barn og deres eiendeler skal skje på en særlig skånsom måte. Det skal føres oversikt over penger og gjenstander som er fratatt utlendingen.

§ 18. Plassering i særlig sikret avdeling

Utlending kan plasseres i særlig sikret avdeling eller i sikkerhetscelle når det er strengt nødvendig av hensyn til ro, orden eller sikkerhet i internatet, på bakgrunn av at

- a) utlendingen er smittefarlig eller kan innebære en fare for sin egen eller andres sikkerhet
- b) utlendingen selv ønsker det

Ved plassering i særlig sikret avdeling skal utlendingen særskilt gjøres oppmerksom på sin rett til å kontakte advokat.

Det skal føres egen journal over alle personer som er overført til avdelingen.

Tidspunktet for når personen ble innsatt og tidspunktet for utskrivelse skal nedtegnes i journalen. Det samme gjelder overførings- og innsetningsgrunnlaget.

Utlendingen skal snarest mulig gis orientering om grunnlaget for overføringen til avdelingen, klageadgang og eventuelt hvordan saken vil bli fulgt opp av politiet.

§ 19. Bruk av maktmidler, sikkerhetscelle m.v.

Når det er strengt nødvendig for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet, eller sikre iverksetting av etter § 41, kan politiet ta i bruk makt og maktmidler som nevnt i utlendingsloven § 37 d femte ledd. Dette innebærer at politiet blant annet kan ta i bruk makt og maktmidler når det er strengt nødvendig for å

- a) avverge angrep eller skade på person,
- b) hindre iverksettelse av trusler eller skade på eiendom,
- c) hindre opptøyer eller uroligheter,
- d) hindre rømning fra internatet,
- e) avverge inntregning i internatet,
- f) sikre adgang til sperret eller forskanset rom, eller
- g) sikre iverksetting etter utlendingsloven § 41.

Bruk av sikkerhetscelle som overstiger 3 døgn, skal meldes til Politidirektoratet, som tar stilling til om tiltaket skal opprettholdes.

Enhver bruk av makt og maktmidler skal føres i protokoll, hvor det skal fremgå når og ovenfor hvem bruken skjedde samt grunnlaget, varigheten og hvem som besluttet denne.

Maktmidler skal brukes med varsomhet slik at ingen blir påført unødig skade eller lidelse. Uttalelse fra lege skal så vidt mulig innhentes og tas i betraktning ved vurderingen av om utlendingen skal plasseres i sikkerhetscelle og ved vurderingen av opprettholdelse av slik plassering.

§ 20. Forholdsmessighetsvurdering

Bruk av makt og maktmidler kan bare brukes når det etter sakens art og forholdene ellers ikke vil være et uforholdsmessig inngrep. Uforholdsmessighetsvurderingen har samme innhold som straffeprosessloven § 170 a.

§ 21. Kommunikasjons- og sikkerhetsutstyr

Kommunikasjons- og sikkerhetsutstyr skal være i samsvar med de til enhver tid gjeldende retningslinjer fastsatt av Politidirektoratet.

Kapittel 5 Registerføring og underretning

§ 22. Førings av nødvendige registre

Politiet skal føre nødvendige registre med opplysninger fra utlendingssaken, politiregistre, strafferegisteret, gjennomførte kontrolltiltak, ankomster, utpasseringer, tidspunkt for tilsyn og behandling fra helsepersonell.

§ 23. Underretning til pårørende, prosessfullmektig og konsulær stasjon (ambassade)

Underretning til pårørende, advokat og konsulær stasjon (ambassade) gjennomføres i samsvar med gjeldende regelverk og særskilt konsulær avtale.

Det skal i nødvendig utstrekning sørges for tolk.

Kapittel 6 Tilsyn

§ 24. Tilsyn med utlendinger

Utlendingen skal ha forsvarlig tilsyn og anbringes slik at vedkommende ikke kommer unødig til skade eller utsettes for lidelser, og slik at de ikke kan påføre andre skade. Det skal tas tilbørlig hensyn til utlendingens nattesøvn. Det skal føres nøye tilsyn med utlendingens helsetilstand. Lege skal straks tilkalles ved behov. Utlending som er syk eller påvirket av alkohol eller andre berusende midler, skal inspiseres hver halvtime, med mindre omstendighetene tilsier hyppigere tilsyn. Tidspunktet for de enkelte inspeksjonene og resultatet av disse skal anmerkes i journal.

Den ansvarlige for internatet tar konkret stilling til hva tilsynet ved den enkelte inspeksjon skal bestå i, vurdert ut fra hva som er nødvendig i hvert enkelt tilfelle. Den som utfører inspeksjonen, skal forsikre seg om utlendingens situasjon, herunder om vedkommende trenger legehjelp eller er i en situasjon hvor vedkommende lett kan skade seg selv.

§ 25. Politimessig tilsyn

Sjef for Politiets Utlendingsenhet skal sørge for at det foretas tilsyn og inspeksjoner av utlendingsinternatet. Videre skal det føres tilsyn med at utlendingene orienteres om sine rettigheter som er gitt i denne forskriften. Sjef for Politiets Utlendingsenhet skal rapportere skriftlig til Politidirektoratet.

Politidirektoratet skal føre tilsyn med internatet. Herunder kan det gjennomføres inspeksjon (tilsynsbesøk) etter behov.

Tilsynet skal bl.a. påse at

- a) internatet er i samsvar med gjeldende lover, forskrifter, retningslinjer og lokale instruksjoner,
- c) internatets lokaler, utstyr mv. er i samsvar med gjeldende krav,
- d) det utføres inspeksjoner av internatet i henhold til gjeldende regelverk og instruksjoner, herunder journalføring, rapportering mv.,
- e) eventuell bruk av tvangsmidler skjer i henhold til regelverket,
- f) internatet har tilfredsstillende ordening for helsetjeneste, herunder omfang, metode, journalføring mv.

§ 26. Tilsynsråd

Et eksternt tilsynsråd skal føre tilsyn med at behandlingen av utlendingene skjer i samsvar med lovgivningen. Tilsynsrådet skal bestå av leder, nestleder og så mange medlemmer at tilsyn kan gjennomføres i gjennomsnitt to ganger per år. Fylkesmannen foreslår, etter forespørsel fra Justisdepartementet, medlemmer og varamedlemmer. Justisdepartementet oppnevner leder, nestleder, medlemmer og varamedlemmer av tilsynsrådene. Rådets funksjonstid er to år.

Tilsyn med utlendinger som kan forventes å ha eller har opphold over lengre tid skal prioriteres.

Tilsynsrådets medlemmer har rett til å snakke med utlendingen dersom utlendingen selv ønsker det og uten at tilsatte er til stede. Tilsynsrådets medlemmer har rett til å delta på møter om utlendingen og kan kreve innsyn i saksdokumentene hvis vedkommende utlending samtykker.

Minst ett av rådsmedlemmene bør være eller ha vært dommer. De øvrige medlemmene bør representere ulike yrkesgrupper. Rådet bør om mulig bestå av like mange kvinner som menn og man bør tilstrebe aldersspredning blant medlemmene. Personer som i løpet av oppnevningsperioden ville ha fylt 70 år eller mer, kan ikke oppnevnes. Medlemmene bør ikke gjenoppnevnes mer enn to ganger.

Tilsynsrådets virksomhet

Før oppstart av ny funksjonsperiode fastsetter rådets leder etter samråd med medlemmene, plan for besøk. Varamedlemmene møter ved behov. Besøkene kan være varslet på forhånd eller medlemmene kan møte uanmeldt. Det skal ved utlendingsinternatet føres en tilsynsprotokoll hvor medlemmene skriver inn opplysninger om besøket, varigheten og om de forhold medlemmet måtte ha noe å bemerke til. Tilsynsrådets medlemmer har rett til å inspisere utlendingsinternatets områder og bygninger og rom der utlendingene oppholder seg. De kan kreve opplysninger om behandlingen av utlendingene. Tilsynsrådets medlemmer må ikke

komme med tilsagn til utlending om endringer i behandlingen eller i avgjørelser som er truffet.

Tilsynsrådets saksbehandling, taushetsplikt

Tilsynsrådet kan ta opp saker etter henvendelse fra utlending eller på eget initiativ. Sakene søkes løst på internatet. Dersom dette ikke fører frem eller rådet finner grunn til det, kan saken tas opp med overordnet myndighet. Ved utgangen av hvert år sender tilsynsrådet årsmelding fra arbeidet ved utlendingsinternatet til Politiets utlendingsenhet. Denne videresendes Politidirektoratet med uttalelse fra politimesteren.

Forvaltningslovens regler om taushetsplikt kommer til anvendelse for rådets medlemmer.

Godtgjøring til utvalgsmedlemmene

Medlemmene har krav på skyss- og kostgodtgjøring etter "Regulativet for reiser innenlands for statens regning". Videre har de krav på godtgjøring etter Statens personalhåndbok "Godtgjøring til leder, medlemmer og sekretær i statlige utvalg". Regningen sendes til og dekkes av Politiets utlendingsenhet.

Kapittel 7 Øvrige bestemmelser

§ 27. Mat og drikke

Det skal ved tilbud om kald og varm mat og drikke så langt det er mulig tas hensyn til individuelle behov.

§ 28. Renhold og hygiene

Utlendingen skal tilbys daglig dusjing, og nødvendige toalettartikler. Klær i nødvendig utstrekning skal også tilbys.

§ 29. Utstyr og møbler.

Oppholdsrom og utlendingens rom skal ha tilfredsstillende utstyr og inventar, og holdes i ordentlig stand. Utlendingen skal behandle internatets inventar og utstyr med forsiktighet og ikke påføre det skade. Utlendingen skal holde sitt rom i orden. Utlendingens rom skal ha dagslys og låsbare garderobeskap

§ 30. Reportasje og intervju

Politiet kan gi tillatelse til reportasje fra internatet. Det kan settes vilkår for tillatelsen for å sikre ro, orden og sikkerhet i internatet. Utlendingen har rett til å la seg intervju og fotografere. Politiet skal legge forholdene til rette for en praktisk gjennomføring av denne retten. Politiet kan bestemme tid og sted for intervjuet av hensyn til ro, orden og sikkerhet i internatet. I forbindelse med reportasje fra internat kan det fastsettes vilkår om

- at det ikke uten samtykke fra vedkommende utlending offentliggjøres opplysninger om denne i tekst eller bilde
- at det ikke tas fotografi av tilsatt uten at det klart fremgår av billedteksten at vedkommende tjenestegjør i internatet. Tilsatte i internatet kan nekte å bli fotografert og få sitt navn offentliggjort
- at politiet skal følge reporteren rundt på internatområdet under reporterens opphold.
- at reporteren ikke henvender seg til utlending uten at vedkommende har gitt uttrykkelig tillatelse
- at tillatelsen begrenses til bestemte områder eller lokaler i internatet.

Andre vilkår kan fastsettes for å sikre ro, orden og sikkerhet i internatet.

§ 31. Informasjon til utlendingen

Lov, forskrift og retningslinjer skal være tilgjengelig ved oppslag og lignende. Det skal særlig gjøres oppmerksom på klageadgangen etter forvaltningsloven.

Informasjonen skal gjøres kjent på de språk som er mest utbredt blant utlendingene.

Overvåkning eller opptak ved lyd eller bilde, skal varsles med godt synlige oppslag ved inngangen til internatet, og til de enkelte avdelinger.

§ 32. Instrukser

Politiet skal utarbeide nærmere instrukser for gjennomføring av denne forskriften, særskilt vedrørende:

- a) utforming av sikkerhetsceller samt for installering og bruk av registrerings-, overvåknings- og sikkerhetsutstyr.
- b) innhold, føring og kontroll av journal.
- c) journalføring av lokalt tilsyn.

Med hilsen

A handwritten signature in cursive script, reading 'Ingrid Wirum'.

Ingrid Wirum
fungerende ekspedisjonssjef

A handwritten signature in cursive script, reading 'Ole Johan Heir'.

Ole Johan Heir
seniorrådgiver